

Konstrukce nepřímého pasiva かんせつ う み こうぶん 間接受け身の構文

Forma konstrukce:

- (NP₁ が) NP₂ に (NP₃ を) V_{PASS}/(Subjekt₁) je postižen působením NP₂ (na NP₃)

Pozn.: Komplement pádu *o* je součástí predikační slovesné fráze (VP) v závislosti na sémantice slovesa.

Obecná charakteristika nepřímého pasiva:

- Nemá odpovídající aktivní konstrukci.
- Většinou nese význam postižení, nepříjemnosti apod.
- Těžko se překládá do češtiny (angličtiny), většinou se nedá přeložit konstrukcí pasivní.

1. Příklady užití konstrukce nepřímého pasiva – „vlastnické pasivum“

- となり 隣の人に 満員電車まんいんでんしゃで 足を踏あしまれました。
 ‘V plném vlaku mi vedle stojící člověk šlápl na nohu.’
- スリに 財布さいふをとられました。 ‘Byl jsem kapsářem obrán o peněženku.’
- どろぼうにお金かねを盗ぬすまれました。 ‘Lupič mě okradl o peníze.’
- 先生むすこに 息子むすこをけなされた。 ‘Pan učitel pomluvil mého syna.’
- 私は 弟おとうとに 携帯けいたいを壊こわされました。 ‘Mně bratr rozbil mobil.’
- 私は父に好きな雑誌ざっしを捨すてられた。 ‘Otec mi vyhodil můj oblíbený časopis.’
- 妹いもうとは 弟おとうとに 髪かみを引ひっ張ばられました。 ‘Bráška zatahal sestřičku za vlasy.’
- 妹は母に日記にっきを讀よまれました。 ‘Sestře maminka přečetla deník.’
- ...

Pozn.: Komplement pádu *o* vyjadřuje entitu, která je v nějakém „blízkém“ vztahu (část těla, vlastnictví, blízký rodinný či sociální vztah apod.) k osobě subjektu (poškozeného).

2. Příklady užití konstrukce nepřímého pasiva – intranzitivní slovesa

- こいびとに 恋人こいびとに 逃にげられました。 ‘Přítel/Přítelkyně mi utekl/a.’
- ひとばんじゅう、赤あかちゃんに泣なかれました。 ‘Celou noc mi plakalo dítě.’

iii. 傘^{かさ}を忘^{わす}れたので、雨^{あめ}に降^ふられました。

'Zapomněl jsem deštník, a tak jsem zmokl.'

iv. レストランで隣^{となり}の人にたばこ^すを吸^すわれました。

'Vedle sedící člověk v restauraci kouřil (což mi vadilo).'

v. 夕^{ゆう}べ遅^{おそ}くに、突^{とつ}然^{ぜん}、友^{とも}達^{だち}に來^こられて、びっ^こくりしました。

'Včera pozdě večer mě kamarád překvapil svým nečekaným příchodem.'

vi. 友^{とも}達^{だち}に引^ひっ越^こされて、寂^{さび}しいです。

'Jsem smutný, protože se můj kamarád odstěhoval pryč.'

vii. 急^{きゅう}に親^{おや}に死^しなれました。 'Rodiče mi náhle zemřeli.'

viii. 部^へ屋^やに靴^{くつ}で入^{はい}られました。 'Někdo mi vlezl do pokoje v botách.'

...

Pozn.1: Příklady typu iv. lze nahlížet spíše jako případy slovesné kolokace (*tabako o suu*), které vyjadřují ucelenou akci, než jako produktivní tranzitivní situaci s „volným“ procesním objektem.

Pozn.2: Je vhodné rozlišovat „syntaktickou“ roli pádu *ni* (původce utrpení) od „sémantického“ komplementu pádu *ni* (např. cíl pohybu), viz př. viii.

Ne všechna slovesa se mohou vyskytovat v konstrukcích nepřímého pasiva. Mezi slovesa, která se v nepřímém pasivu neobjevují, patří zejména:

- Deiktická slovesa s významem benefice (もらう, くれる, あげる apod.)
- Potenciální slovesa (včetně slovesa できる)
- Slovesa s významem samovolnosti (見える, 聞こえる, 売れる apod.)
- Slovesa, jež sama o sobě vyjadřují význam pasivní akce (教^{おそ}わる, 見^みつかる apod.)
- Stavová „bezvolní“ slovesa, která nevyjadřují význam zasažení ontologického objektu (ある, 要^いる...)

Pozn.: Existenční sloveso いる pasivum utvářet může, např. 夫^{おっと}に一日中家にいられて、
困^{こま}った。 apod.